

Patrimoni musical

Codi: 100656
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500240 Musicologia	OB	3	1

Professor/a de contacte

Nom: Josep Maria Gregori Cifre
Correu electrònic: josepmaria.gregori@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

Català, Francès

Prerequisits

Coneixement de teoria i pràctica musicals equivalent a Grau Mitjà de conservatori.

Objectius

Contingut i objectius

L'assignatura té com a objectius fer conèixer les eines bàsiques per a la descripció dels fons musicals, i la seva aplicació en el tractament de les fonts manuscrites i impreses que es conserven en els arxius catalans. Aquesta assignatura té la virtut de posar a l'abast dels estudiants el repertori musical de compositors que encara roman ignorat i oblidat en nombrosos arxius i biblioteques del nostre país. Mitjançant el contacte directe amb les fonts, a través de les classes pràctiques de grup, l'estudiant va prenent consciència de la immensa labor necessària per arribar a conèixer la història de la música catalana, sobre tot pel que fa als segles XVII, XVIII, XIX i XX.

Objectius:

- 1.-Aprentatge de les eines metodològiques necessàries per accedir als criteris de descripció detallada dels documents. Aplicació al fitxage de manuscrits i impresos.
- 2.-Aprentatge dels criteris de classificació i ordenació del repertori conservat i tractat.
- 3.-Accés a les fonts del repertori musical de l'àrea catalana: localització, estat i programacions d'actuació.
- 4.-Promoure treballs sobre fonts musicals inèdites (autors i repertori).
- 4.-Participar en la confecció d'inventaris analítics de fons musicals (manuscrits i impresos) de titularitat eclesiàstica, pública i/o privada.
- 5.-Fomentar la participació en l'elaboració de treballs de suport al coneixement i la difusió del patrimoni musical català.

Competències

- Aplicar els coneixements adquirits en relació amb les principals tècniques de catalogació, transcripció, edició crítica, estudi, anàlisi i difusió del patrimoni musical.
- Conèixer i comprendre l'evolució històrica de la música i les seves característiques tècniques, estilístiques, estètiques i interpretatives des d'una perspectiva diacrònica.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir habilitats per organitzar grups de treball, amb la planificació, el repartiment de tasques i la flexibilitat metodològica adequats.
2. Aprofundir en la capacitat de treballar en equips de recerca homogenis o interdisciplinaris.
3. Discernir i valorar les principals metodologies de descripció de documents d'arxiu.
4. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
5. Exposar els coneixements sobre la història, l'art o altres moviments culturals.
6. Extreure la informació de les fonts i adequar-les als camps de la seva descripció.
7. Planificar l'inventari d'un fons musical.
8. Redactar projectes crítics de contingut musicològic, ordenats i planificats de manera eficient.
9. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.
10. Utilitzar el vocabulari propi de la ciència musicològica relacionat amb cada època històrica.
11. Utilitzar les tècniques de catalogació, transcripció, edició crítica, estudi, anàlisi i difusió del patrimoni musical de manera professional.

Continguts

I. Temari

1. Patrimoni musical: concepte i consideracions prèvies
2. Les ciències de la Documentació
3. L'Arxivística musical i els seus principis fonamentals

II. El patrimoni musical a Catalunya i el procés de la seva recuperació

1. La cruïlla del s. XIX-XX: Felip Pedrell i el desvetllar de la consciència del patrimoni musical
2. Les primeres institucions: Junta de Museus, Institut d'Estudis Catalans i Biblioteca de Catalunya
3. La post-guerra: creació de l'Instituto Español de Musicología del CSIC i del

Museu de la Música de Barcelona

4. L'època autonòmica: de la creació del CDM de la Generalitat de Catalunya a les primeres iniciatives universitàries

III. El projecte IFMuC (Inventari dels Fons Musicals de Catalunya) de la UAB

1. Motivacions, procés, objectius i beneficis

2. Cens Fontes Musicæ Cataloniæ

3. Fons catalogats

4. Presentació del web <http://ifmuc.uab.cat>

IV. Els fons musicals i la seva tipologia

1. Procedència i titularitat

2. Dinàmica dels processos d'intervenció

V. Criteris catalogràfics i instruments de descripció

1. Arbres de classificació

2. Criteris, sistemes i nivells de descripció

3. Tractament descriptiu dels documents musicals

II. Pràctiques integrades

1.- Treball de camp. Pràctiques de catalogació

2.- Pràctiques de conversió d'incipits musicals digitalitzats a Plaine & Easy Code

Metodologia

La programació de l'assignatura està orientada vers un vessant eminentment pràctic amb l'objectiu que l'estudiant entri en contacte directe amb les fonts musicals, manuscrites i impreses.

El suport metodològic, a banda dels ítems referents als sistemes de catalogació internacionals, compta amb els darrers estudis aplicats a la recuperació del patrimoni musical català (12 volums de la col·lecció *Inventaris dels fons musicals de Catalunya*).

El recursos docents per a aquest grup d'assignatures compten amb el material dels "Instruments de descripció de la metodologia del fitxatge dels Inventaris dels Fons Musicals de Catalunya (IFMuC)" i les bases de dades confegides amb els respectius camps de descripció per cadascuna de les col·leccions que configuren el fons objecte de descripció.

La docència comprèn 15 hores lectives de formació teòrica (impartides al Campus, en format presencial) i 30 de pràctiques integrades (que poden ser impartides en un o diversos arxius). Els estudiants realitzen les pràctiques tutoritzades en arxius musicals catalans que conserven fons de manuscrits i impresos sense catalogar. Gràcies a aquestes classes els estudiants entren en contacte directe amb les fonts, la qual cosa esdevé per a ells una experiència única en tot el Grau, que desvetlla, en molts casos, nous interessos científics, els ajuda a prendre consciència de la labor que comprèn la confecció de cadascun d'aquests inventaris i aprenen a valorar els beneficis que representa la seva edició de cara a l'estudi i a la difusió de la música dels nostres avantpassats, del llegat creatiu dels quals tots en som hereus.

Per a aquells estudiants que ho desitgen, l'assignatura de 4rt «Pràctiques externes», els permet de seguir treballant en la catalogació d'un fons musical mitjançant el corresponent conveni de pràctiques.

1.- Les classes de l'assignatura es reparteixen en dos blocs.

a) El primer està format per les classes magistrals que imparteix el professor (15 hores) a fi de tractar cadascun dels ítems del temari de l'assignatura.

b) El segon, el configuren les classes pràctiques (30 hores) repartides de forma alternada entre:

- Pràctiques de descripció de documents musicals (en cas de docència virtual en fons personals digitalitzats), d'acord amb la «Guia pel tractament i descripció de documents musicals del projecte IFMuC de la UAB».
- Pràctiques amb Plaine & Easie Code (PAE) per a la transcripció d'incipits musicals d'un dels fons accessibles de la base de dades d'IFMuC, accessibles des de la mateixa base de dades online. El Plaine & Easie Code és un estàndard bibliogràfic que permet codificar incipits musicals en notació moderna o mensural. El manteniment i actualització del codi corre a càrrec de l'Associació Internacional de Biblioteques de Música, Arxius i Centres de Documentació (IAML) i el Repertori Internacional de Fonts Musical (RISM) per ésser utilitzat com a format d'intercanvi tan en biblioteques com en arxius. Enllaços relacionats: IAML/PAE: <https://www.iaml.info/plaine-easie-code>; RISM: <http://www.rism.info/home.html>; PAE: <https://www.verovio.org/pae-editor.xhtml>

2.- Treballs.

a) Autònom. Preparació de materials bio-bibliogràfics sobre 5 compositors catalans inèdits per incorporar, a partir de les fonts IFMuC, nous articles de referència a la Viquipèdia

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Viquiprojecte:IFMuC>

Treball de suport al projecte TIC - IFMuC de la UAB: la creació del projecte web IFMuC (<http://ifmuc.uab.cat>) permet accedir a la consulta en xarxa de més de 13.000 registres catalogràfics d'obres d'autors, anònims i impresos, amb repertoris desconeguts la qual cosa facilitarà tant l'obertura de noves recerques (TFG, TFM i TD) com l'accés a la recuperació del patrimoni musical català dels segles XVII al XX. El nou portal IFMuC té com a beneficiaris immediats els estudiants del Grau de Musicologia, i per extensió els estudiants, docents, investigadors i intèrprets de la comunitat docent, científica i artística internacional, ja que es tracta d'un projecte pioner en el marc europeu.

b) Individual, o d'equip, supervisat.

Redacció i exposició d'un treball de recerca sobre patrimoni musical català (centres de creació i difusió, autors, gèneres, estils i repertori).

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposició del ítems del temari	15	0,6	3, 6, 7, 11
Pràctiques de catalogació i confecció d'incipits musicals	30	1,2	1, 2, 3, 6, 11
Tipus: Supervisades			
Treball Viquiprojecte IFMuC	15	0,6	1, 2, 5, 8, 9, 10
Treball individual tutoritzat	15	0,6	4, 5, 8, 9

Avaluació

Es tracta d'una assignatura amb un marcat perfil pràctic. El resultat de la seva avaluació s'obté de la suma de tres components:

1.- Assistència (presencial/virtual)

Per cursar aquesta assignatura esdevé imprescindible la completa assistència presencial/virtual de l'estudiant en els dos trams que la configuren:

a) Classes teòriques: 15 hores

b) Classes pràctiques: 45 hores.

Els estudiants que no arribin a acreditar l'assistència presencial/virtual al 25% de les classes seran considerats "No Avaluables".

Valor en l'avaluació: 25%

2.-Valoració de les pràctiques integrades:

a) Pràctiques de descripció de documents musicals: 15%

b) Pràctiques de confecció d'incipits musicals amb Plaine & Easy Code (PAE): 15%

3. Treball autònom supervisat.

Preparació de materials bio-bibliogràfics sobre 10 compositors inèdits per incorporar nous articles de referència a la Viquipèdia (<https://ca.wikipedia.org/wiki/Viquiprojecte:IFMuC>): 20%

Data d'entrega: 16/12/22.

4.- Treball individual, o d'equip, tutoritzat.

El treball de recerca individual sobre patrimoni musical català (autors i repertori): 25%.

Data de presentació: 13 i 21/01/23.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

En cas de reavaluació caldrà completar les tasques no acomplertes (treball autònom i treball individual) en el termini que estableixi el professor.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
1. Assistència presencial (1 i 2)	Assistència a les classes teòriques, participació en les tasques de descripció i confecció d'incipits musicals	45	1,8	1, 2, 3, 6, 7, 11
2. Treball autònom supervisat	Participació en el Viquiprojecte IFMuC de la UAB	15	0,6	1, 2, 5, 8, 10
3. Treball individual o en equip tutoritzat	Elaboració d'un treball individual o d'equip sobre el patrimoni musical català (autors i repertori)	15	0,6	4, 5, 8, 9, 10

Bibliografia

ALBERCH I FUGUERAS, Ramón; BELLO I URGELLÈS, Carme; et al. *Manual d'Arxivística i gestió documental*, Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 2009.

ANGLADA, A. M.; BADAL, C.; FERNÁNDEZ, N; GREGORI, J. M. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 11: Fons de Sant Feliu de Girona, Santuari de Santa Maria dels Arcs, Casa Carles, Santa Maria de la Bisbal i Narcís Figueras de l'Arxius Diocesà de Girona*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona - Institut d'Estudis Catalans, 2020.

ANGLÈS, H. - SUBIRÀ, J. *Catálogo musical de la Biblioteca Nacional de Madrid*. Barcelona: CSIC, 1946, 3 vols.

AUGÉ, BADIA, J. BADIA, M., CABRÉ, B., NAVÀS, J., GREGORI, JM. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 12: Fons de la catedral de Solsona i de les esglésies parroquials de Santa Eulàlia de Berga i Santa Maria de Cornudella de Monsant*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona - Institut d'Estudis Catalans, 2021.

BERNAL, Àngels; MAGRINYÀ, Anna; PLANES, Ramon (eds.). *Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC) 2007*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2007.

BERTRAN XIRAU, Lluís. *Musique en lieu: une topographie de l'expérience musicale à Barcelone et sur son territoire (1760-1808)*. [Tesi Doctoral]. Poitiers, 2017. Accés obert (on-line).

BONASTRE, F. - CORTÈS, F. (coord.). *Història Crítica de la Música Catalana*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 2009.

BONASTRE, F. - GREGORI, J. M. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volums 2/1 - 2/2: Fons de la Parròquia de Sant Pere i Sant Pau de Canet de Mar*. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya, 2009. - Arxius i documents. Eines de recerca 5/1 - 5/2. Acceso abierto (DDD de la UAB).

CATALÀ VIÚDEZ, Manel. *Metodologia de recerca etnològica*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2010.

CIVIL CASTELLVÍ, Francesc. *El fet musical a les comarques gironines en el lapse de temps 1800-1936*. Girona: Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros, 1970.

CODE INTERNATIONAL DE CATALOGAGE DE LA MUSIQUE, *Rules for Cataloging Music Manuscripts / Règles de catalogage des manuscrits Musicaux / Regeln für die Katalogisierung von Musikhandschriften*. Frankfurt: Peters, 1975.

Diccionario de la Música Española e Hispanoamericana (E. Casares, coord.). Madrid: SGAE, 1999-2002, 10 vols.

GRASSOT I RADRESA, Marta, «Una aproximació a la descripció dels fons musicals a través d'ela NODAC. Una proposta de descripció a partir de l'experiència en el tractament dels fons musicals del Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí», *Lligall. Revista Catalana d'Arxivística*, 28 (2008), 61-93.

GREGORI i CIFRÉ, J. M. - RIFÉ I SANTALÓ, J. «Els fons musicals de Catalunya: estat de la qüestió», *Recerca Musicològica*, 16 (2006), p. 219-239. Accés obert (on-line).

GREGORI I CIFRÉ, J. M., «El inventario de los fondos musicales eclesiásticos de Catalunya, un proyecto en marcha desde la Universitat Autònoma de Barcelona», *Memoria Ecclesiae*, XXXI (2008), 483-497.

GREGORI I CIFRÉ, J. M., «Fondos Musicales en Catalunya: el proyecto IFMuC de la Universitat Autònoma de Barcelona para la recuperación del patrimonio musical catalán», en Maria Nagore, Victor Sánchez(eds.) *Allegro cum laude. Estudios musicológicos en homenaje a Emilio Casares*. Madrid: ICCMU, 2014, p. 581-588.

GREGORI I CIFRÉ, J. M. «Catalonia project report», *Early Music*, 43 (2015), p. 367-368.

GREGORI I CIFRÉ, J. M. «El nou webIFMuC al servei del patrimoni Musical de Catalunya: <http://ifmuc.uab.cat>», *Revista Catalana de Musicologia*, VIII (2015), p.23-35. Acceso abierto (on-line).

GREGORI I CIFRÉ, J. M., «El Cens IFMuC dels fons musicals de Catalunya», *Lligall* 38 (2015), p. 136-168. Acceso abierto (on-line).

GREGORI I CIFRÉ, J. M. «IFMuC: un proyecto universitario para la recuperación del Patrimonio Musical de Catalunya», *Cuadernos de Investigación Musical*, I (2016), p. 12-26. Acceso abierto (on-line)

GREGORI I CIFRÉ, J. M. - BADAL PÉREZ-ALARCÓN, C. «IFMuC (Inventari dels Fons Musicals de Catalunya): un proyecto de la Universitat Autònoma de Barcelona al servicio del patrimonio musical de Catalunya», en GEMBERO-USTÁRROZ, M. - ROS-FÁBREGAS, E. (eds.) *Música, patrimonio y sociedad en la era de las humanidades digitales*. Kassel: Reichenberger, 2021.

HERRERA I LLOP, Lluís Marc. *Música en silenci. Fons musicals dels arxius de Lleida*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, 2012.

Història de la Música Catalana, Valenciana i Balear (X: Aviñoa, coord.). Barcelona: Edicions 62, 2000-2004, 11 vols.

PEDRELL, F. *Catàlech de la Biblioteca Musical de la Diputació de Barcelona*. Vilanova : Oliva, 1908-1909, 2 vols.

PERSIA, J. de(ed.). *En torno al patrimonio musical en Cataluña [Archivos Familiares]*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2001.

PESSARRODONA, A. - GREGORI, J.M. «Unearthing Catalan Musical Heritage: the IFMuC Project», *Fontes Artis Musicae*, 64-4 (oct-des 2017). Acceso abierto (on-line)

RISM. *Normas internacionales para la catalogación de fuentes musicales históricas*. Madrid: Arco, 1996.

SALA, M. E. - VILAR, J. M. «Els fons musicals de Catalunya: un patrimoni a revalorar», *Lligall*, 5 (1992), p. 123-146.

I Congrés de Música a Catalunya. Llibre d'actes. Barcelona: Consell Català de la Música, 1994.

2n Congrés Internacional de Música a Catalunya. Llibre d'actes. Barcelona: Consell Català de la Música, 2008.

2.- Enlaces web

Portal IAML/PAE: <https://www.iaml.info/plaine-easie-code>

Portal RISM: <http://www.rism.info/home.html>

Editor visual de PAE: <https://www.verovio.org/pae-editor.xhtml>

a) Nacionales

IFMuC (Inventari dels Fons Musicals de Catalunya. UAB)

Pàgina web: <https://pagines.uab.cat/ifmuc/ca>

Catàlegs: <https://pagines.uab.cat/ifmuc/ca/catalegs>

Bases de dades: <https://ifmuc.uab.cat/>

Cens de fons musicals de Catalunya: <https://pagines.uab.cat/ifmuc/ca/censfonsmusicals>

IcMuC (Iconografia Musical a Catalunya)

Pàgina web i base de dades: <https://icmuc.uab.cat/>

FMT (Fons de Música Tradicional. IFM.CSIC): <https://www.musicatradicional.eu/ca/home>

BHP (Booksof Hispanic Poliphony. IFM: CSIC): <https://hispanicpolyphony.eu/ca/home>

FOMCAT (Fontes Musicæ Cataloniæ. IEC): <https://fontes-musicae-cataloniae.iec.cat/>

b) Estatales

1. Centro de Documentación de Música y Danza

<http://musicadanza.es>

2. Centro de Documentació Musical de Andalucía

<http://www.juntadeandalucia.es/cultura/centrodocumentacionmusical/opencms/patrimonio.html>

3. *musikareneuskalartxiboa archivo vasco de la música*

<http://www.eresbil.com/>

b) Internacionales

1. IAML International Association of Music Libraies

http://www.iaml.info/activities/projects/access_to_music_archives

En el seno de esta asociación se localiza el *Working Group on the Access to Music Archives Project*.

2. Inglaterra

AIM25 Archives in London and the M25 area

<http://www.aim25.ac.uk/index.stm>

Collection level descriptions for archives at a wider range of institutions within London and the M25 area. (Uso de la ISAD -G- para la descripción de sus fondos, aplicado también a los musicales)

3. Alemania

<http://kalliope.staatsbibliothek-berlin.de/>

4. Italia

Gruppo di studio sul materiale musicale

(Massimo Gentili-Tedeschi (Responsable del Departament de Recerca de Fons Musicals de la Biblioteca Nacional Braidense de Milà)

Lenguaje MARC: aglutina en un catálogo único los fondos musicales con un único sistema de descripción e introduce partituras digitalizadas:

http://www.iccu.sbn.it/opencms/opencms/it/main/attivita/gruppilav_commissioni/pagina_344.html;jsessionid=2963

<http://opac.sbn.it/opacsbn/opac/iccu/musica.jsp;jsessionid=4B3C9760A3552A048A25E80EEDE07466.ha1>

5. Suecia

National Archival Database of Sweden, in English, German and Swedish:

<http://www.nad.ra.se>

Uso de la normativa internacional de archivística:

- [ISAAR\(CPF\)](#)-International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons, and Families
- [EAC](#)-Encoded Archival Context for archival descriptions
- [ISAD\(G\)](#)-General International Standard Archival Description
- [EAD](#)-Encoded Archival Description

Programari

Sense aplicació informàtica específica